

С Ъ Д Ъ Р Ж А Н И Е

Изкуство, думи... 3

Хроника 5

Изкуство, думи... 6

Международна дейност 8

Изкуство, думи... 10

Хроника 12

Изкуство, думи... 14

Оформление

Александър Стефанов

Редактор

Драгомира Симеонова

На корицата:

Явор Цанев –

„Дриади“

(От изложбата

на Представителствата на СБХ)

За контакти и реклама:

тел. 02) 944 4141

02) 846 7329

факс: 02) 946 02 12

info@sbhart.com

ИнфоСБХ

ISSN 1310-9448

НАБЛЮДЕНИЯ ВЪРХУ ИЗЯВИТЕ НА МЛАДИТЕ

(По повод Националната изложбата-конкурс на МФ „Св. Св. Кирил и Методий“)

От 11 до 22 ноември в галерията на „Шипка“ 6 бе представена вече традиционната изложба-конкурс, организирана от Международната фондация „Св. Св. Кирил и Методий“ за художници до 35 години, работещи в областта на живописа, графиката и скулптурата. Към тях се прибавят и младите критици – автори на текстове и на кураторски проекти. Тази инициатива на Фондацията естествено привлича по-младите ни колеги – още една възможност за изява, също и състезание между идеи и артистични умения. Наградите – необичайно високи за скромния ни художествен живот, без съмнение са другия стимул за участие.

Доколкото знам, броят на желаещите да се представят на тази изложба е бил голям. Статутът на изложбата обаче е такъв, че публиката не може да види всичко, а само това, което журито е приело след предварителна селекция. Крайният резултат – два етажа на галерията, изпълнени само с „младежка“ живопис, графика, скулптура и 8 награди: **I награда: Ваня Кръстева (живопис), Дарина Пеева (графика), Огнян Читаков (скулптура); II награда: Десислава Костадинова (живопис), Милчо Костадинов (живопис), Момчил Георгиев (живопис); III награда: Бора Петкова (живопис и скулптура), Стела Борисова (живопис)**

Какво прави впечатление в четвърто издание на тази изложба. Преди всичко присъствието на немалко ярки творби. Извън наградените, които са с неоспорими качества, заслужават да бъдат отбелязани и „Пътят“ на Кирил Харалампиев, „Портрет на баща ми“ на Деа Вълчева, графиките на Полина Николова и Калоян Колибаров, пластиките на Ани Покровнишка и Данаил Кондиков. Но има и го-

Михаела Влашева – „Язвен ендокардит“, детайл

лям брой труднозапомнящи се работи – предимно в графиката и скулптурата, по-малко в живописта. Работи, в които няма идеи и не се отправят послания, в които липсва истинското артистично присъствие или пък са повлияни от чужди виждания и стилове. Те дават малко традиционен, малко конформистки вид на изложбата, заради което тя, въпреки силните „акорди“, звучи донякъде еднообразно. Еднообразен е и тематичният, и жанровият избор на младите. Въпреки пълната свобода на стиловете предпочитания, всички „говорят“ общо-взето на един пластически език.

Една младежка по своя характер изложба винаги е натоварена с големи очаквания. За нещо радикално ново, непознато и модерно, за „свеж повеи“ и „ярка манифестация на личния изказ“. Логиката, а и традицията в изкуството изискват от младите художници да бъдат различни от своите „учители“ (реални или въображаеми) и като мислене, и като начин на изразяване. Да демонстрират в работите си самочувствие, ентузиазъм, дори агресивност. Но в последно време нещо не се получава, така и картината е доста по-различна от очакваната. Търсейки причината, откривам, че всъщност тя не е една – трудностите, съмненията, проблемите на ежедневието, желанието за изява на всяка цена, липсата на ориентир за истинските стойности, са може би само част от тези причини. Към тях се прибавя и друга – младите художници все по-често проявяват своя ентузиазъм и агресивност, желанието си да експериментират в други, нетрадиционни форми. Инсталациите, асамбляжите, видео-артът, пърформансът са тяхната запазена територия, тяхното истинско поле за изява. За съжаление, статутът на тази изложба не предвижда участие с такива произведения. Може би е въпрос на време организаторите да „отворят“ границите между изкуствата, включвайки и новите, адекватни на младежките търсения форми в някои от следващите ѝ издания.

Няколко гуми и за младите критици. Тази година няма награда за критика и кураторски проект. Нямаше и миналата, и по-миналата. Логично е да се запитаме защо. Толкова ли са безинтересни и непрофесионални представените текстове и проекти? Нима в тях няма нещо, което, както при наградените творби на живописца, графиката и скулптурата да привлече вниманието, да носи бележите на оригинално мислене и индивидуален стил? Възможно е да е така. И все пак, струва ми се, че и младите критици трябва да бъдат поощрявани, и техните текстове и проекти трябва да получат толкова нужната им подкрепа. Да не забравяме, че когато четем първите публикувани текстове на водещи гнесимена в българската критика и те ни изглеждат малко наивни и неубедителни. Но в тези текстове неизменно присъства и онова зрънце, което след много години е избуяло и е дало плодове. Известната мисъл, че всеки редник носи във войничката си торба маршалски жезъл, би могла да важи и за други професии, включително и за изкуствоведската. Нека да допуснем, че в раничката си някой млад критик носи перото на Сирак Скитник, на Чавдар Мутафов или Кирил Кръстев. Не е невъзможно, нали?

Румяна КОНСТАНТИНОВА

На 2 септември т.г. в тухларна фабрика „Терра 2000“ – гр. Червен бряг бе открита творческа работилница **„Брегове от глина“**, кураторски проект на Георги Трифонов и Кирил Христов, предложен от фонд „Подгържане на изкуството в България“ на СБХ. Осъществяването на проекта бе изцяло осигурено от г-н Данаил Вълв – изпълнителен директор на фабриката.

Творбите на **Ангел Станев, Божидар Бончев, Велизар Любенов, Георги Георгиев-Джинджу, Димитър Сотиров, Емил Попов, Георги Трифонов, Добромир Георгиев, Захари Каменов, Златина Григорчева, Иван Вълчков, Кирил Матеев, Милан Андриев, Светла Рагулова и Стефан Лютаков**, заедно с творбите на **Кирил Христов**, превърнаха парковото пространство на фабриката в постоянна експозиция на съвременна българска скулптура и керамика, която ще се обогатява и с бъдещите издания на пленера.

На 26 октомври – Димитровден – празник на строителя, след водосвет на Плевенския митрополит Игнатий, експозицията на участниците бе открита със слово на проф. Ивайло Мирчев – председател на СБХ, а юбилейната изложба на скулптора **Кирил Христов** по случай неговата 50-годишнина бе открита от проф. Емил Попов.

Десислава Денева откри две самостоятелни изложби живопис – на 4 октомври 2005 г. в Българския културно-информационен център в Братислава, представена от проф. Николай Даскалов и на 24 ноември в столичната галерия „Солерс“, наречена „Люлката, аз и любопитството“.

На 6 октомври т.г. в The Curb Gallery бе открита изложба-живопис на **Ромил Калинов** и **Илия Линев**.

На 17 октомври т.г. **Цветан Казанджиев** представи 54 свои творби в юбилейна изложба-живопис, графика и рисунка в галерия „Кирил Кръстев“, гр. Ямбол. Експозицията откри проф. Ивайло Мирчев.

На 10 ноември в галерия „Рафаел Михайлов“, гр. Велико Търново се откри изложба на участниците в пленера по пейзажна живопис **„Борис Денев“**, който се провежда от 16 до 28 септември в дома на организатора **Н. Иванов** в село Велчево. Освен организатора участваха: **Марин Маринов, Страхил Ненов и Антон Антонов**.

На 10 ноември в Музея за съвременно изкуство в Скопие бе представена изложба на 20 български графични под надслов **„Съвременна българска графика“**. Събитието се осъществи със съдействието на СБХ и Дружеството на художниците в Македония. Куратор на проекта е Веселин Дамянов.

Pencho Dobrev – „Ангел“

На 13 ноември в „Green cat gallery“ се откри самостоятелната изложба „Симфония за четири скулптури“ на **Pencho Dobrev**.

Александър Стефанов:

НА ЛЮБЕН ДИМАНОВ С ЛЮБОВ

(по повод ретроспективната му изложба в СГХГ,
2-23 ноември 2005 год.)

Има художници всякакви – едни преписват цял живот и все „преоткриват“ я Пикасо, я някой друг автор, разчитайки на доскорошната ни неосвегоменост. Други са медийни звезди – изпият две ракии с някой журналист, платят му сметката и той за благодарност през ген ще го споменава в коментарите си... Да, ама не, както бе казал Петко Бочаров! Или още по-вярна е шопската истина: – Оно затова козата си сака пръч! Демек – Всичко трябва да е точно и истинско.

Любен Диманов завърши стенопис в Художествената академия и за дипломна работа изписа едни мощни селяни с брадви. С очите виждах и с ушите си чувах – много хора се прехласваха пред този творба. Трябваше да се запази, но кой да обясни на хабилицираните професори, че завистта не е добър учител – а пък и те бяха бивши студенти... Затриха я.

Любо гледаше отвисоко на порегните ни шуротии и веднага записа втора специалност – графика – при проф. Евтим Томов. Своенравният професор гледа „шашавите“ му графики или както той ги наричаше – „Диманщини“, кълне съгбата, че Господ му изпрати такъв ученик, мачка студентската книжка в яките си длани, примигва синкопно и се изрепчава:

– Нема да ти разпиша книгата, студентската ге! Айде изчезвай!

Познава Любо характера на баи Евтим, но като японско темпе скоква:

– Ма защо, другарю Томов?

– Да те няма, айде – какво да учиш

тука, отгавна си надскочил Всички...

Всъщност на Димана му бе все тая каква специалност ще учи, а и кой да го научи? Рисунката му виртуозна и сочна – истински учебник по анатомия, а не е скучна. Бе роген художник и нямаше проблем да прави графика, живопис, монотипия, керамика... и то така, сякаш точно тази специалност е неговата любов. С откривателския си бунтарски дух, Любо отказа да се съобразява със старите догми – няма значение формат, материали, инструменти... Изпълнявал съм с него и Тодор Панайотов керамика и добре зная какво е отношението му към обема и монументалното. Какви ги говоря – ами тази невероятна Младежка изложба от 1961 год. и неговата литография „Миньорска глава“ – това е монументалност, но и нов ПЪТ, нова ПОСОКА на МИСЛЕНЕТО, от което мнозина ще се възползват, но колко искрено ще признат – този ПЪТ го предначерта Любен Диманов. Състезаваше се само със себе си – липсваха равностойни конкуренти. Нахлу в изкуството младо, но ГОЛЯМ и ПЪЛНОЛЕТЕН за мисията си. После ни удари в земята със сухите игли по „Сонетите на Шекспир“ – защото освен зашеметяваща рисунка имаше нещо по-важно – той можа да прочете Шекспир, така както и мъглявите ингелизи не се госесшаха.

Сутрините се виждахме в „Шапките“ и кафенето се изпълваше с духовност... Не се напругаше да бъде лидер, а Всички го припознаваха за Месия. Знаеше цената си, но нито веднъж не по-

виши тон. Рисуваше сам и в присъствието на много хора, че и сериозни спорове водил по всякакви теми. Тихо и напевно, но решително отстояваше мнението си. Живееше с изкуството, че и то с Димана в неописуема хармония. Бяха женени от любовта.

Замина за Париж и едни си отгъгнаха... нямаше да им пречи да се пъчат по телевизията и митингите... Диманов се правеше на глух – сетивата му бяха заети с библиофилски издания на класически автори: Марк Аврелий – „Мисли за самия мен“, Шарл Бодлер – „Швета на злото“, Селма Лагерлоф – „Сага за Йоста Берлинг“, Овидий – „Метаморфози“, Аполинер – „Алкохоли“, Стефан Маларме – „Митология“ ...

По онова време „Фонг 13 Века България“ се помешаваше на ул. „Московска“ и му помагам да предадем порегното гарение. Вътре, опънал се на едно кресло, отегчено разпускате Нерон – Димитър Казаков. То и времето топло, мързеливо, даже чиновническо – абе, скука.

Разхвърляхме графиките покрай стените да се виждат по-добре и се опишат една по една. Нерон размести

въздуха и настана забавно напрежение. Поглежда към Любо, хвърля око на картините втренчено, но му омръзна бързо и подхвъркна от местото си...

Размота се напред-назад като дервиш, взима в ръце някоя графика, после друга... Сваля лю-

бимата си фуражка от главата – уважение към изкуството на Димана – приведе си, оправи сплескания си перчем и бе готов да тупне свойски бая силно Любо по рамото и рече:

– Димане, мислех че само аз съм гений, ама сме двамата..!

Любен Диманов се роди в Кнежа през 1933 година, в дните когато са раждат големите в Историята – погледнете календара. Роди се с добротата и четка в ръка – сигурен съм. Но винаги съм се питал колко ли българи веднага могат да се сетят къде точно се намира това местенце, отплатък големата ни планина, и знаят ли нещо повече за него. Но пък светът добре знае изкуството на Диманов – от Сао Паоло до Токио и от Хелзинки до Кейптаун...

Но навсякъде изписват – Любен Диманов, България! И награди, награди...

Е, има си и Любо проблеми – вечната му борба за съвършенство. Но така успя да махне гурелите от закърнелите ни очи и ни гари с хляб за бъдещето, от който няма преяждане – но има красота. Затова след Калотина, където свършва бозата, започва признанието на този, който може да даде нещо ново на изкуството.

Другото е за нас, гребните – тук, в нашия си съол да си крякаме на воля и се правим на велики и можещи.

Боже, дай сила на Любо Диманов да ни радва много, много дълго.

Любен Диманов – живопис

14 МЕЖДУНАРОДЕН СИМПОЗИУМ ПО ДЪРВЕНА СКУЛПТУРА В ХОЙЕР, 11-18 ЮНИ 2006, ДАНИЯ

1. Симпозиумът е организиран от *Foreningen for Hojer Internationale Transkulptur Symposium*.

2. За всеки скулптор ще бъде осигурен дъбов дънер с размери приблизително 150 см x 50 см в диаметър. От този материал авторът може да направи 1 или 2 скулптури. Ако се направят повече от една скулптури от дъбовия дънер, всяка скулптура ще бъде считана за самостоятелно произведение.

3. Всеки участник трябва да донесе свои собствени инструменти, включително и електрически трион. Електрическо снабдяване (220 volt) и заслон в случай на дъжд ще бъдат осигурени от организаторите, както и адаптори.

4. Мястото на всеки автор, както и дъбовия дънер, ще се определят чрез жребий в началото на симпозиума.

5. Авторите ще работят на открито на своя собствена отговорност. Работното време ще бъде от 8.00 ч. до 18.00 ч.

6. Използването на електрически инструменти ще бъде разрешено само между 9.00-12.00 ч. и 13.00-18.00 ч. Всеки участник може да използва електрически инструменти само по 2 часа на ден.

7. Скулптурата трябва да бъде изработена от определеното парче дъбово дърво. Разрешава се и използването на други материали, донесени от автора. Организаторите няма да оказват помощ за намирането или изработването на други материали. *Не се разрешава преместването на дънера от определеното място. Не се разрешава на авторите да направят или да донесат други творби за продан в седмицата на симпозиума.*

8. Мотивът на творбата е по избор на автора.

9. Създадените творби остават притежание на организаторите. Всеки автор ще получи сумата от 3000 DKK. *Ако авторът пристигне по-късно или си тръгне по-рано сумата ще бъде намалявана с по 500 DKK на ден.* Авторите се задължават да предоставят скулптурите за фотографирание без заплащане. Всички творби ще бъдат продадени на пазар в края на симпозиума.

10. Организаторите ще поканят за участие около 15 скулптори за участие.

11. Заснемането на творбите и тяхното репродуциране (вкл. INTERNET) с търговски цели е запазено право на организаторите.

12. Формулярът за участие трябва да бъде изпратен преди 10 януари 2006 г. и да бъде придружен от кратка биография на автора и негова скорошна паспортна снимка. Адрес за изпращане на документите:

**Foreningen for Hojer Internationale Transkulptur Symposium
Secretariat - Emmerlev Klev 8
DK - 6280 Hojer, Denmark.**

13. Скица от 3 страни във формат А-4 (210x297мм) или снимки на предложената скулптура трябва да бъде приложена към формуляра за участие, тъй като селекцията ще бъде направена изключително въз основа на изпратените

материали. Кратко описание на творбата ще бъде бонифицирано. *Формуляри за участие без илюстративен материал няма да бъдат приемани.*

14. Симпозиумът ще бъде открит на 11 юни, неделя, 2006 г. в 12.00 ч и ще продължи до 15.00 ч. на 18 юни, неделя 2006 г. След приключването му ще се извърши продажбата на творбите на пазар.

15. Безплатни храна и квартира за участниците ще бъдат осигурени от организаторите. Разходите по пътуването, телефонни разговори, напитки и гр. екстри ще бъдат за сметка на участниците. Настанването трае от 12.00 ч., събота, 10 юни до 12.00 ч., понеделник, 19 юни, 2006 г.

16. Участникът трябва да информира организаторите, ако с него ще има придружаващи го лица. Те ще поемат разходите си за храна и квартира.

Цената за пълен пансион от 10 до 19 юни 2006 г. е:

за възрастни - 2600 DKK и за деца - 1300 DKK.

За допълнителна информация:

Tel. (+45) 7478 2588; fax: (+45) 7478 9300

e-mail: mail@symposium.dk; www.symposium.dk

Формуляри за участие може да намерите в „Деловодство“ на СБХ или сайта на организаторите.

СЕКЦИЯ „КАРИКАТУРА“

Уважаеми колеги,

Напомняме Ви, че през месец януари 2006 година

в изложбената галерия на СБХ,

предстои провеждането на 31-вата

Националната изложба на карикатурата.

УСЛОВИЯ ЗА УЧАСТИЕ:

Всеки автор може да представи неограничен брой карикатури с минимален формат на всяка - А4, задължително монтирани на не повече от 5 картонени табла с размер: 50 x 70 см.

ПРИЕМАНЕ:

11 януари (сряда); от 10 до 17 ч. -

СБХ, секция „Карикатура“, „Шунка“ 6, IV ет.;

ОТКРИВАНЕ:

18 януари (сряда); - 17,00 ч.,

изложбена галерия на СБХ, „Шунка“ 6, I етаж.

УВАЖАЕМИ КОЛЕГИ,

От месец януари 2006 г. галериите на СБХ имат ново работно време. Неделя е работен ден, почивен ден - понеделник.

ИЗЛОЖБА НА СЕКЦИЯ „ДЪРВОРЕЗБА“

Изложбата на секция „Дърворезба“ ни среща с изкуството на повече от двайсет художници, които изразяват своето отношение към света посредством гървото – материал изключително благодатен за работа.

Представени са творби на автори от цялата страна, от участия в различни изяви и събития през настоящата година, едно от които е пленера в с. Бързия (Берковишко), организиран тази година за десети път и за трети пореден път с международно участие. В другия пленер, който се организира в с. Емен (Великотърновско) също участват художници от чужбина и е осъществен със съдействието на община Велико Търново и на доц. Симеон Захариев – член на секция „Дърворезба“ при СБХ. За организирането на тази изложба и за работата на секцията от значение е и активната дейност на нейния секретар – Камен Симов.

Сред авторите са и съвсем

млади художници, някои все още не завършили Художествената академия – Боян Александров, Димитър Митев, Маргарит Гьорчев, Милко Атанасов. Тяхното участие в тази представителна изява на секцията е признание за това, което правят. Те са следващите, които поемат пътя на своите колеги и са бъдещите членове на Съюза на българските художници. Тези млади хора трябва да бъдат насърчавани в работата им, за да може изкуството в което гървото е начин на изразяване, да продължава своето възходящо развитие.

Всички автори използват пълноценно възможностите на гървото и по най-добрия начин разкриват творческия си облик. Всеки един от тях в своята стилова насоченост предава онава, което го вълнува и което иска да покаже пред публиката.

За едни са важни темите за близостта, мълчанието,

усещанията на човека („Докосване“ – Йордан Йорданов), други се вълнуват от глобални, световни теми („Голгота“ – Емил Лунгаров, „Ранената планета“ – Начко Йорданов), за трети възновението може да се породи от нещо на пръв поглед съвсем обикновено („Руба“ – Илия Кралев, „Стол“ – Румен Михов, „Кладенец“ – Маргарит Гьорчев). Работите от пленера в с. Бързия са обединени от обща тема – огъня. И ако всички останали произведения са правени за много по-дълъг период от време, тези пленерни творби са решавани за няколко дни (Емил Лунгаров – „Апотеоз на огъня“, Лилия Поборникова – „Пламък“, Огнян Боянов – „Кибритена клечка“, Чавдар Антонов – „Огън от древността“, Павлин Йорданов – „Тлеење“ и т.н.). В тях има много спонтанност и непосредственост на изказа може би точно заради краткото време в което са изпълнени.

Разнопосочните авторски търсения са и по отношение на тематиката, и по посока на изразните средства, които откриват както пред авторите така и пред зрителите огромни възможности на този материал. Като използват различни видове гърво и се съобразяват с неговите качества (твърдост, гъвкавост и т.н.) авторите осъществяват своя замисъл. Цветът има също свое значение. Когато пространствените задачи са решени, той допълва и подсилва изразителността на творбата, в противен случай може да я унищожи.

Художниците успешно решават проблемите с формата и използват силата и въздействието на цвета, който подчертава изразителността на техните работи („Цвят“ – Асен Ру-

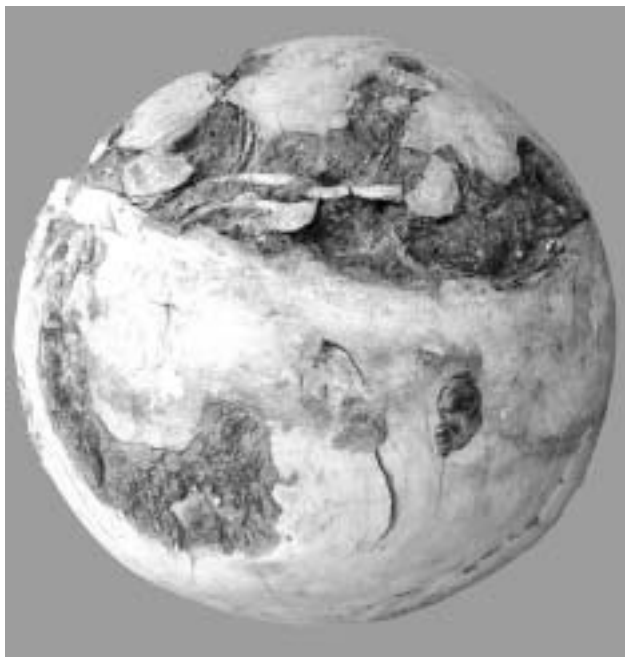
ев, „Диско 05“ – Стелиян Стелиянов и др.). Той внася свежест и колоритен ефект, който допълва цялостното впечатление и засилва активността на творбите.

Когато повдигаме въпроси, отнасящи се до формата трябва да спомнем и това, че интересът на авторите към кръзлата, триизмерна гървопластика е много по-голям, отколкото към гърворезбата, което е и определена тенденция на развитието от известно време. Обикновено гърворезбата има декоративен характер и покрива много съдържано и с мярка работите. И включването на други материали в комбинация с гървото е свързано неизменно с решаването на първо място на пластични проблеми.

Въпросите свързани с пластиката винаги лежат в основата и след тях са всички останали. Много дискретно и ненаатрапчиво творците прибегват до използването на материали като стъкло, керамика, метал, като ги комбинират с гървото и внасят многообразие в работата (Д. Гоцак, Ил. Кралев, Н. Йорданов, С. Стелиянов).

Художниците, които участват в тази изложба са автори с различни търсения и емоционалност, различна е и тяхната възраст. В тази изложба не ги свързва и определена тема, използваните изразни средства имат своята специфика при всеки един от тях. Но това, което ги обединява е много по-силно от всичко останало – желанието да работят с един чудесен материал, с който създават стойностни художествени произведения и професионалното отношение към своята работата.

Дочка КИСЬОВА-ГОГОВА

Начко Йорданов – „Ранената планета“

На 14 ноември 2005 г. в НХГ бе представена изложбата на **Марсел Огенбах** – видеоарт (1977–2004). Слово произнесе Себастиан Пройс. А на 15 ноември бе организирана видеопрезентация и лекция на г-н Марсел Огенбах.

От 17 ноември до 11 декември прогължи самостоятелната изложба – „Акустично“ на **Любен Генов** в СГХГ.

На 18 ноември в Национален изложбен център за съвременно изкуство „Шипка“ 6, IV етаж се откри изложба на секция „Дърворезба“. Експозицията представи творби от пленерите в с. Бързия и с. Емен, Великотърново.

На 22 ноември т.г. в галерия „Академия“ се откри ретроспективна изложба на световноизвестната артистична двойка **Кристо и Жан-Клод**. Изложбата представя изключителното творчество на двамата художници, които направиха дарение на Националната художествена академия, включващо голям брой собственооръчно сигнирани постери, отразяващи мащабното им творчество, с благородната цел да се подпомогне построяването на нов архитектурен ансамбъл на НХА.

Георги Донов представи своя скулптурна инсталация – три автомобила в естествена големина на 23 ноември т.г. в НХГ.

„Акционизъм в България. Поздрав към Виена!“ – хепънинг, перформанс и намеси в пространството от началото на 80-те години на ХХ в до днес бе наречена изложбата открита на 25 ноември в галерия „Кръг +“ с куратор

Руен Руенов и асистент Яна Костова.

На 25 ноември в Дом Витгенщайн се откри изложба – **съвременно българско изкуство** от колекцията на г-н Хервиг Хагвигер. Организирана по случай 50 години от установяване на Българо-австрийските взаимоотношения за културно сътрудничество. Част от колекцията (най-голямата в Австрия включваща повече от 700 творби) е селектирана от скулптора Бойко Митков.

Събитието се организира в рамките на дните на Българската култура във Виена.

Изложба на Представителствата на СБХ в страната се откри на 25 ноември в Национален изложбен център за съвременно изкуство „Шипка“ 6, I и II етаж. В изложбата участваха художници от Представителствата на СБХ от: Стара Загора, Враца, Пловдив, Пазарджик, Лом, Казанлък, Видин, Смолян, Търговище, Силистра, Кюстенгил, Габрово, Ловеч, Троян, Монтана, Плевен, Добрич, Велико Търново, Разград, Ямбол, Сливен, Варна, Благоевград, Шумен, Перник. 370 автори са представени в общата експозиция с по една творба. Това е първата изложба на Представителствата на СБХ след 10 ноември 1989 г.

Веселин Дамянов (Вес) получи първа награда за млад автор в Тренто, Италия и първа награда за екслибрис в Гърция, остров Левкас.

„За мъжът и жената“ бе наречена изложбата-керамика на **Ивайло Пашкулски** в галерия „Астри“.

На 29 ноември в ХГ „Жорж Папазов“, Ямбол се откри съвместната изложба на **Евгений Босляци** и **Пенчо Кулеков**.

Михаил Петков и **Мелинга Пап** откриха съвместна изложба в галерия „Лесгра“ на 1 декември 2005 г.

На 2 декември в Националния изложбен център за съвременно изкуство „Шипка“ 6, IV етаж се откри самостоятелната изложба „Живата геометрия“ на **Виолета Гривишка**.

На 2 декември 2005 г. в галерия „Райко Алексиев“ се откри изложбата „Той“ на **Венцислав Занков**.

На 8 декември 2005 г. в галерия „Сте“ се откри камерна изложба-живопис на **Катрин Томова**.

Росица Скорчева – дипломирана в Художествената академия в България през 1987 г., а през последните години живееше в гр. Провиденс – САЩ, бе представена в американското списание за графичен дизайн Communication arts. Всяка година авторитетното издание посвещава един от броевете си на най-високите постижения в илюстрацията на книгата.

Елена Карамихайлова – „Пролет“

На 28 ноември 2005 г. в Национален изложбен център за съвременно изкуство „Шипка“ 6, III етаж се откри юбилейна изложба по повод 130 години от рождението на **Елена Карамихайлова** (1875–1961). Извън класическата ни представа за ретроспекция, изложбата представя един интригуващ поглед върху творчеството и живота на едно от най-обичаните и популярни имена в историята на българското изобразително изкуство.

IN MEMORIAM

Мария Сталева (1943–2005)

Талантлива ученичка на проф. Георги Коларов, Мария Сталева е една от най-известните и обичани художнички. Нейното творчество остава в историята на съвременното ни приложно изкуство.

Поклон пред светлата ѝ памет!

АКЦИОНИЗЪМ В БЪЛГАРИЯ

Изложбата „Акционизъм в България? Поздрав към Виена!“ в галерия „Кръз +“ (25 ноември-10 декември 2005), организирана с подкрепата на Австрийско посолство в София, е плод на две години издирвания. След като през 1997-2000 се опитах да повлияя на художествения процес с фестивала на акцията и перформанса „Sofia Underground“ – следвашата логична стъпка бе да изворя всичко по темата и да се опитам да съставя някаква история на случванията в областта на изкуството на живото действие, което в България по реди причини възниква късно и трудно, а оцеляването му и до днес е неясно. Благодаря на всички колеги, които отвориха архивите си! Около 2000 снимки и часове видео-ленти са масив от информация, които заслужава внимание (въпреки, че нито една държавна институция не пожела да помогне). Резултатът е дейността на около 40 художници и групи занимавали се през различни години с хепънинг, перформанс, временни намеси във пространството – една история извадена от забравата и актуална с оглед на съвременните процеси. Появиха се непубликувани неща и напълно неизвестни факти, някои от които с капитално значение като опитите на Чавгар Мутафов с хвърчила преди 1944. Това изисква отделен проучване – например прокуването на ДАДА в България преди войната, има достатъчно следи, но никога не се е заравял в тях. Тук ще се огранича само с разсъждения върху развитието след 1985-86, когато има всички основания да се говори за процес с достатъчен брой участници и различима логика.

По-ранните прояви са изключителна рядкост: „Воден змей“ на Веселин Димов, 1983; също така мимолетната временна работа „Вулкан“ на Асен Ботев, 1983, граднката пред „Кристал“. Нека да си спомним, че дори в началото на 80-те България беше полицейска държава, в която прибираха за мисли извън нормата. Но след началото на Перестройката (март 1985) режимът започна да се разхлабва – а другомислието постепенно да се стимулира (в отделни комични случаи беше подсказвано кои точно художници са надеждни, за да им се разреши да са някак малко по-различни). Но същностните случвания са нелегални или полу-легални в карнавалната омая на същата тази перестройка (каква свобода: можеш да четеш доклада на Хрущов пред XX конгрес на КПСС!). Така през лятото на 1985 съвсем младите Цветан Кръстев и Пламен Михайлов в акция „Слънчогледи“ редят шапки от вестници („Работническо дело“, „Правда“) в нива от цъфнали слънчогледи. През 1986 наблюдаваме своеобразен интуитивен взрив – живописци и скулптури започват да правят в провинцията неща, за които са чували без напълно да ги разбират (пленер в Доспат – „Змията“, Стефан Зарков, Ива Владимирова, Чавгар Петров; пленер в Сопот – „Бяла лента край езерото“ – Албена Михайлова и Веско Велев). Има обаче и осъзнати – на младежката изложба на сценографията „Художникът и театърът“ Стефан Попов и неговите колеги представят „извън програмата“ перформанси, които за заблуда на противника са обяснени като карнавал, нещо смешно... Осъзнат и програмен е триетапния хепънинг „Пътят“ на Димитър Грозданов и група „Търговище“ (с. Краище, Търговище, Генерал Тошево). Любопитен шрих от последната работа, но госта характерен – в „Пъ-

тят“ са увлечени живописци, които никога след това няма да излязат извън своята област – Ивайло Мирчев, Владо Пенеv, Димитър Чолаков. Почти до 1989 случванията са от този тип – живописци и скулптури се занимават с необичайни намеси в пространството (Боженци, 1987; с. Топола – така наречения пленер „Природа“, 1988; май 1989, Търговище – „Изобразителен Спектакъл“; септември 1989, Благоевград – акция „Реката“). Има и разрешени прояви като „Мајски художествен перформанс“, 1987 (куратор Филип Зидаров) в двора на СУ, който обаче е разгонен госта грубо от службите след като поетът Петър Манолов започва да чете дисидентска поезия.

Качествените неща откъм осъзната концептуално-действена практика през този период не са много. Деветдневната акция „Мостове на изкуствата“ на група ДЕ (Орлин Дворянов и Добрин Пейчев) по протежение на Перловския канал през юни 1988 има всички белези на класически съучастнически хепънинг, построен на така наречения „метод на случването“ на Кейдж – за тази работа двамата са разпитвани едно геношоше в ДС. Образцов е и един „Хепънинг без име“ на Бойко Богданов, Румен Серафимов и Владо Иванов във Варна, 1988 – колективно случване от типа флукус-концерт. Хепънингът с „Дървена машина за рисуване“ на Любен Костов (24 декември 1988) в граднката пред „Кристал“ е също „класически момент“. Практикуването на перформативни практики изисква и добра култура – каквато например показва Георги Тогоров в акциите „Изгаряне на изложбата „1000 бели листа“ и „Трудовете“ (август-септември 1989). Той е и един от двамата комисари (куратор още е непозната гума) на изложбата „Земя и небе“ на покрива на Шипка 6 (1989). Едва тогава „авангардистите“ от цялата страна се запознават. Освен статичните работи на покрива се разиграват и редица импровизирани перформанси, които за радост са съхранени на видео.

След 10 ноември и някъде до 1993 е апогей на този първи героичен период, в който основната „категория“ за неконвенционално изкуство е „купон“. Междувременно сцената почва да се разделя по интереси като например от Клуба на (вечно) младия художник се отделя Сружение „Изкуство в действие“. Големите акции и хепънинги на това сружение (сегедневното „Сътворение“ в Бирената фабрика и тридневната „1aaa“ в сградата на КАТ – и двете 1991), концентрират най-доброто от този период. През 1991-92 Венцислав Занков разиграва своите перформанси „Червено 1-4“ и „Граници на агонията 1-2“, за които тогава е подиг-

„Мостове на изкуствата“ – Група ДЕ

Изкуство, думи...

раван, но от днешна гледна точка те са респектираши. Около 1993-94 купонът е конструиран, прототиповете уморени, появяват се нови фигури. През 1994 Венерологът-колекционер г-р Гатев е станал художник и разиграва някой от най-любопитните ситуационистки случвания в българското неконвенционално изкуство – „В защита на твърдия материал“ (1994), „Вагон за особено внимание“ (1995), както и кураторския проект „Дерматорлгия? Изкуство“ (1994, участници Б. Бояджиев, Н. Солаков, Г. Ружев, Л. Костов, Хр. Михайлов). В периода 1995-97 образцово работи Дан Тенев – акциите „Балканизация“, „Загълбочаване на раздялата“... В средата на 90-те Расим започва системно да експериментира с тялото си – „Дрога“, „Автопортрет с цигара“, „Корекции-1“, „Фенът“, „Корекции-2“. За „Sofia Underground“ вече стана дума, но нека да напомня, че по време на четирите му издания свои проекти осъществиха повече от 50 автори.

Пълното еманципиране на художниците, тест за свободата да работиш където и да е, без да те е страх, според мен, настъпи едва след 2000 год. През периода 2001-03 се опитах чрез проекта „Улични случки“ да осмисля някои централни столични пространства (автори Дим. Яранов, Венцеслав Костов, Димитър Г. Димитров, Богдан Александров, Борис Сергинов, Михаил Димов, Георги Донов и др.). Някои от тези проекти сполучиха – „Огледалният дворец“ (Костов), „100 милиона българи“ (Яранов), „BG TESHNO“ (Сергинов), но изглежда обществената умора е толкова голяма, че интересът към експеримента е на практика изчезнал. Същевременно се появиха нови агенти, които са на равнището на сцената на развития свят. Имам предвид например театралът Иво Димчев – уличен перформанс „Folk's mother“ (2003); също така Мирослав Димитров – уличен перформанс „Сцеплението“ (2003). Последният е член на група „Ултрафутуро“ (създадена през 2004), която е провокирана от установилият се в София московски радикал Олег Мавромати. Той заедно с Боряна Росса (Драгоева), Антон Терзиев и др. работят със смелост непозната досега у нас в посока на това, което преди около 30 год. се наричаше auto-destructive art.

Да не забравя, поздравяваме Виена, не само защото Австрийско посолство в София и лично министър-съветника г-н Лотар Яшке ни помогна да покажем съществен аспект на българското неконвенционално изкуство, но и защото някои от най-големите – Нич, Мюл, Брус, Шварикоглер, Експорт и други – превърнаха Виена в символ на акционизма.

Руен РУЕНОВ

ИЗЛОЖБЕН ПЛАН МЕСЕЦ ЯНУАРИ – ГАЛЕРИЯ „ШИПКА“ 6

Изложба на творби от **пленери и симпозиуми Созопол 2005**,

12.1 – 24.1, III етаж, 18 часа

Изложба – творби от **международен пленер „Арт керамика“ – Троян 2005**,

13.1 – 30.1, II етаж, 17.30 часа

Национална изложба – „Карикатура“ – 18.1 – 5. II, I етаж, 17 часа

Изложба – Унгарски културен институт –

„Десет години – 100 книги, 100 снимки“, 20. I – 7. II, IV етаж, 18 часа

Изложба – **Творби от графичен пленер Пловдив** – 27.1 – 12. II, III етаж, 17 часа.